

Konferans Bildirisi

YAPAY ZEKÂ, GRAFİK TASARIM VE İNSAN YARATICILIĞI: İHAP HULUSİ GÖREY'İN AFİŞLERİ ÜZERİNE BİR DENEME

Birsen ÇEKEN*, Muhammet Furkan TERZİ**

Özet

İnsan yaratıcılığı, düşünce süreçleri kullanılarak yeni fikir, kavram ve tasarım üretme yetisi olarak bilinmektedir. Grafik tasarım, sanat ve teknolojinin kullanımıyla estetik ve işlevsel sonuçlar üretilmesi nedeniyle bu yaratıcılığın bir tezahürü olarak ifade edilebilir. Grafik tasarımda yaratıcılık; problem çözmek, estetik değerler yaratmak, belirlenen bir mesajı iletmek ve hedef kitlede duygusal tepkiler uyandırmak amacıyla kullanılır. Grafik tasarımın temel amacı, bir mesajı veya hikayeyi etkili bir şekilde iletmek ve hedef kitleyi etkilemektir; bu da estetik, işlevsellik, anlaşılabilirlik ve kullanılabilirlik gibi faktörlerin göz önünde bulundurulmasını gerektirir. Sürekli gelişen bir disiplin olan grafik tasarımın sınırları, insan yaratıcılığının sınırlarıyla belirlenmektedir. Yapay zekâ ise bilgisayarların karmaşık görevleri yerine getirebilmesi, desenleri tanıyabilmesi, kararlar alabilmesi ve öğrenebilmesi için çeşitli teknikler ve algoritmalar kullanır. Yapay zekâ, sağlık, otomotiv, finans, eğitim, güvenlik ve oyun endüstrisi gibi birçok alanda uygulama bulmakta ve grafik tasarımı da dönüştürmektedir. Geleneksel grafik tasarımda insan yaratıcılığı ön plandayken, yapay zekânın kullanımıyla insan yaratıcılığının yerini yapay zekâya verilen giriş ve talimatlar (promptlar) almaya başlamıştır. Bu doğrultuda, yapay zekâ sanayiler içinde farklı alternatifler üretebilmektedir. Türkiye'deki grafik tasarım tarihinin öncülerinden İhap Hulusi Görey'in afiş tasarımları, bir yapay zekâ modeli DALL-E ile yeniden tasarlanarak, insan yaratıcılığı ile yapay zekâ bağlamında incelenmiştir. Bu çalışma, yapay zekânın grafik tasarıma etkilerini, insan yaratıcılığı ve İhap Hulusi Görey'in çalışmaları çerçevesinde değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Grafik tasarım, İhap Hulusi Görey, insan yaratıcılığı, yapay zekâ

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, birsenceken@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8112-992X

** Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, furkan.terzi@hbv.edu.tr, ORCID: 0009-0007-7478-6228

Gönderim Tarihi: 05.08.2024

Kabul Tarihi: 02.12.2024

Conference Paper

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GRAPHIC DESIGN, AND HUMAN CREATIVITY: A STUDY ON İHAP HULUSİ GÖREY'S POSTERS

Birsen ÇEKEN*, Muhammet Furkan TERZİ**

Abstract

Human creativity is the ability to generate new ideas, concepts, and designs through cognitive processes. Graphic design, which produces aesthetic and functional results through the use of art and technology, can be regarded as a manifestation of this creativity. In graphic design, creativity is used to solve problems, create aesthetic values, convey a specified message, and evoke emotional responses in the target audience. The primary goal of graphic design is to communicate a message or story effectively and impact the target audience; this necessitates considering factors such as aesthetics, functionality, comprehensibility, and usability. The boundaries of graphic design, a constantly evolving discipline, are determined by the limits of human creativity. Artificial intelligence (AI) employs various techniques and algorithms to enable computers to perform complex tasks, recognize patterns, make decisions, and even learn. AI finds applications in many fields, including healthcare, automotive, finance, education, security, and the gaming industry, and is also transforming graphic design. While traditional graphic design prioritizes human creativity, the use of AI in graphic design has begun to replace human creativity with AI-generated inputs and commands (prompts). Consequently, AI can produce different alternatives within seconds. The poster designs of İhap Hulusi Görey, a pioneer in the history of Turkish graphic design, were reinterpreted using the AI model DALL-E to examine the differences between human creativity and AI. This study evaluates the impact of AI on graphic design within the context of human creativity and the works of İhap Hulusi Görey.

Keywords : Artificial intelligence (AI), graphic design, human creativity, İhap Hulusi Görey

* Prof., Ankara Hacı Bayram University, birsenceken@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8112-992X

** Res. Asst., Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, furkan.terzi@hbv.edu.tr, ORCID: 0009-0007-7478-6228

Received: 05.08.2024

Accepted: 02.12.2024

YAPAY ZEKÂ, GRAFİK TASARIM VE İNSAN YARATICILIĞI: İHAP HULUSİ GÖREY'İN AFİŞLERİ ÜZERİNE BİR DENEME

GİRİŞ

İnsan yaratıcılığı, yeni fikirler, kavramlar ve tasarımlar üretme yeteneği olarak tanımlanır ve grafik tasarım, bu yaratıcılığın somut bir tezahürü olarak görülür. Sanat ve teknolojinin buluştuğu grafik tasarım, problem çözme, estetik değerler yaratma ve duygusal tepkiler uyandırarak mesaj iletmek amacıyla kullanılmaktadır. Grafik tasarımın temel amacı bir mesajı veya hikayeyi etkili bir şekilde ileterek hedef kitleyi etkilemek olarak kabul edilir. Bu süreçte estetik çekicilik, işlevsellik, anlaşılabilirlik ve kullanılabilirlik gibi unsurlar da göz önünde bulundurulur. Grafik tasarım, sürekli gelişen ve güncellenen bir disiplindir ve insanın yaratıcılık sınırları grafik tasarımın da sınırlarını belirler (Khasawneh, 2020).

Yapay zekâ (YZ) ise bilgisayarların karmaşık görevleri yerine getirebilmesi, desenleri tanıyabilmesi, kararlar alabilmesi ve öğrenebilmesi için çeşitli teknikler ve algoritmalar kullanan bir bilim dalı ve mühendislik alanıdır. Makine öğrenimi, derin öğrenme, doğal dil işleme, uzman sistemler ve genetik algoritmalar, yapay zekânın temel teknikleri arasında yer alır (Delil, 2024). Sağlık, otomotiv, finans, eğitim, güvenlik ve oyun endüstrisi gibi birçok sektörde yaygın olarak kullanılan yapay zekâ, grafik tasarımını da dönüştürmeye başlamıştır. Geleneksel grafik tasarımda ön planda yer alan insan yaratıcılığının yerini, yapay zekâyâ verilen talimatlar (promptlar) almaya başlamıştır. Bu talimatlar doğrultusunda yapay zekâ, saniyeler içinde farklı tipografi, illüstrasyon veya fotografik alternatifler üretebilmektedir.

İhap Hulusi Görey, Türk grafik tasarımının kurucu isimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. 1913 yılında Kahire'de doğan Görey'in tasarımları, sade ve yalın çizgileri, güçlü kompozisyonları ve vurucu mesajlarıyla öne çıkmaktadır. Milliyetçilik, eğitim, sağlık ve sanayi gibi birçok alanda tasarladığı afişler, Türk

grafik tasarım tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışma, yapay zekânın grafik tasarıma olan etkilerini, insan yaratıcılığı ile karşılaştırmalı olarak ele almayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'deki grafik tasarım tarihinin öncü isimlerinden olan İhap Hulusi Görey'in afiş tasarımları incelenmiştir. Görey, Cumhuriyet döneminin önemli afişlerinde imzası bulunan ve Türk grafik tasarımına önemli katkılar sağlamış bir sanatçıdır (Merter, 2008). Bu çalışmada, Görey'in tasarımlarında kullandığı görseller, bir yapay zekâ modeli olan DALL-E'ye promptlar verilerek yeniden tasarlatılmış ve aradaki farklar insan yaratıcılığı ve yapay zekâ perspektifinden incelenmiştir.

Bu çalışma, İhap Hulusi Görey tarafından tasarlanmış dört afiş tasarımı ve belirli bir yapay zekâ modeli olan DALL-E ile sınırlıdır. Görey'in tüm eserlerini kapsamakta ve diğer yapay zekâ modelleriyle yapılan karşılaştırmaları içermemektedir. Ayrıca, elde edilen sonuçlar, kullanılan yapay zekâ modelinin yetenekleri ve verilen promptların kalitesi ile sınırlıdır. Gelecek çalışmalar, farklı yapay zekâ modelleri ve daha geniş bir veri seti kullanarak bu sınırlılıkları aşabilir ve daha kapsamlı sonuçlar elde edebilir.

Grafik tasarım ve yapay zekâ alanlarında yapılan önceki çalışmalar, bu iki disiplinin kesişim noktalarını ve birbirlerine olan etkilerini incelemektedir. Özellikle, yapay zekânın yaratıcı süreçlerdeki rolü üzerine yapılan araştırmalar, yapay zekânın potansiyelini ve sınırlılıklarını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, literatürdeki bulgular göz önünde bulundurularak, yapay zekânın grafik tasarım üzerindeki etkileri ve insan yaratıcılığı ile olan etkileşimi ele alınmıştır.

Yapay zekânın grafik tasarım üzerindeki etkileri, insan yaratıcılığının sınırlarını genişletebilme potansiyeli taşımaktadır. Ancak, yapay zekâ tarafından üretilen tasarımların estetik ve işlevsel açıdan insan yaratıcılığı ile kıyaslandığında hangi noktalarda üstün veya zayıf kaldığı, bu çalışmanın tartışma konularından biridir. İhap Hulusi Görey'in afiş tasarımları üzerinden yapılan bu karşılaştırma, yapay zekâ ve insan yaratıcılığının grafik tasarım üzerindeki etkilerini anlamak için bir adım teşkil etmektedir. Bu çalışma, yapay

zekânın grafik tasarım disiplininde nasıl kullanılabileceği ve insan yaratıcılığı ile nasıl bir etkileşim içinde olabileceği konusunda bir giriş niteliğindedir.

1. YAPAY ZEKÂ VE İNSAN YARATICILIĞI

1.1. Yapay Zekâ

Yapay zekâ (YZ), insan bilişsel işlevlerini simüle edebilen akıllı makineler yaratmayı amaçlayan bir bilgisayar bilimi alanıdır (David ve Alan, 2010). Yapay zekânın tarihi, terimin ilk kez ortaya atıldığı 20. yüzyılın ortalarına kadar uzanmakta olup, o zamandan bu yana önemli ölçüde evrim geçirmiştir (Berrar vd., 2010). Yapay zekâ, verileri işlemek, desenleri tanımak ve insan müdahalesi olmadan kararlar almak için algoritmalar ve hesaplama modelleri kullanarak çalışır. Verileri yorumlayabilen, bilgi çıkarabilen ve belirli hedeflere ulaşmak için bu bilgileri kullanabilen geniş bir teknoloji yelpazesini kapsar. Yapay zekâ sistemleri, davranışları taklit etmek ve zamanla performanslarını geliştirmek için deneyimlerden öğrenmek üzere tasarlanmıştır (Zhang vd., 2022).

Yapay zekânın ortaya çıkışı, görevleri otomatikleştirme, büyük miktarda veriyi analiz etme ve tahmin yürütme yeteneği nedeniyle çeşitli endüstri ve sektörlerde devrim yaratmıştır (Zhang ve Cheng, 2022). İş dünyasında YZ, verimliliği ve etkinliği artırmak, böylece karar verme süreçlerini iyileştirmek için kullanılmaktadır. Sağlık alanında, YZ hastalık teşhisi, tedavi planlaması ve kişiselleştirilmiş tıp gibi alanlarda uygulanmaktadır. Ayrıca, YZ, rotaları optimize ederek, trafik akışını yöneterek ve güvenlik önlemlerini artırarak ulaşımda önemli bir rol oynamaktadır. Lojistikte YZ teknolojisi, modern tedarik zincirlerinde otomasyonu mümkün kılmakta ve operasyonları hızlandırmaktadır (Hu, 2024). Yapay zekânın uygulamaları çeşitli olup, farklı alanlarda hızla genişlemeye devam etmektedir. Eğitim alanında, YZ, akıllı öğretim sistemleri, kişiselleştirilmiş öğrenme platformları ve eğitim içeriği oluşturma araçları geliştirmek için kullanılmaktadır. Ayrıca, YZ, ikinci dil öğrenimini artırmak için dil öğreniminde giderek daha fazla kullanılmaktadır ("Soyombo-erdene, 2024).

Yapay zekânın, Nesnelerin İnterneti (IoT) ile entegrasyonu, fiziksel dünya

ile otonom olarak etkileşime girebilen akıllı sistemler oluşturma konusunda yeni olanaklar açmıştır. Bu birleşme, sensör teknolojileri, iletişim ağları ve YZ güdümlü IoT uygulamaları için enerji verimli yaklaşımlar konularında ilerlemelere yol açmıştır. Ayrıca, yapay zekâ ve nesnelerin interneti kombinasyonu, akıllı şehirler, çevre izleme ve endüstriyel otomasyon gibi çeşitli sektörlerde yeniliklerin önünü açmıştır. YZ ve IoT'un gücünden yararlanan organizasyonlar, daha yüksek operasyonel verimlilik, gerçek zamanlı karar verme ve geliştirilmiş kullanıcı deneyimleri elde edebilmektedir (Seng vd., 2022).

Yapay zekâ, çeşitli sektörlerde geniş kapsamlı uygulamalarıyla dönüştürücü bir teknoloji olarak ortaya çıkmıştır. Verileri işleme, deneyimlerden öğrenme ve bilgiye dayalı kararlar alma yeteneği, sağlık, ulaşım, eğitim ve lojistik gibi endüstrileri devrim niteliğinde değiştirmiştir. Yapay zekânın nesnelerin interneti ile entegrasyonu, akıllı sistemler ve yenilikçi çözümler geliştirilmesi açısından yeteneklerini daha da genişletmiştir. YZ ilerlemeye devam ettikçe, daha fazla yeniliği tetikleme, verimliliği artırma ve sürekli değişen dijital ortamda karar verme süreçlerini iyileştirme potansiyeline sahiptir.

Yapay zekânın işleyişini anlamak için, bu alanın temel ilkeleri ve hesaplama çerçevelerini incelemek önemlidir. Yukarıda da belirtildiği üzere yapay zekâ, insan bilişsel işlevlerini taklit edebilen akıllı sistemler yaratmayı amaçlar. YZ'nin temel bir unsuru, verileri işlemek, desenleri tanımlamak ve otonom olarak kararlar almak için makine öğrenimi ve derin öğrenme gibi teknolojilerin kullanımını içerir (Zhao, 2024). Bu teknolojiler, YZ sistemlerinin tahmin, sınıflandırma, optimizasyon ve karar verme gibi görevleri yerine getirmesini sağlar. YZ alanında, bilişsel mimariler, yapay sistemlerin insan bilişinin yapısal ve gelişimsel işleyişi ile paralellikler kurarak genel bağlamda zeki davranış sergilemelerini sağlamak için gereklidir (Lieto vd., 2018). Soar ve Sigma gibi mimariler, doğal dil işleme, sanal insanlar ve somut robotlar gibi görevlerde işlevsel yetenekler geliştirmeye odaklanır (Laird vd., 2017). YZ sistemleri bu mimarileri uzman sistemler, yapay sinir ağları, genetik algoritmalar ve tümevarımsal öğrenme gibi YZ algoritmalarıyla entegre ederek, karmaşık problemleri ve görevleri etkin bir şekilde ele alabilir (Turgut, 2018).

YZ'nin nörobilim ile birleşimi, insan bilişinin uyarlanabilir doğasını taklit ederek, farklı zaman ölçeklerinde karşılaşılan çeşitli görevleri öğrenip saklayabileceği nörobilimden ilham alan YZ'yi ortaya çıkarmıştır (Hassabis vd., 2017). Bu yaklaşım, YZ sistemlerinin uyarlanabilirliğini ve problem çözme yeteneklerini artırmak için öğrenme mekanizmalarının önemini vurgular. Ayrıca, mekanik mühendislikte YZ uygulamaları, mekanik parçaların tasarımında ve mühendislik zorluklarının insan bilişsel yeteneklerini aşabilecek çözümlerle giderilmesinde yenilikçi çözümler sunmuştur (Toptaş, 2020). Sonuç olarak, yapay zekâ, insan zekâsını simüle etmek ve karmaşık görevleri otonom olarak gerçekleştirmek için ileri hesaplama modelleri, bilişsel mimariler ve öğrenme algoritmalarını kullanarak çalışır (Delil, 2024). YZ'nin nörobilim, mekanik mühendislik, sağlık ve kurumsal yönetim gibi çeşitli alanlarla entegrasyonu sayesinde yenilikçi çözümler geliştirilmektedir ve dijital çağda ilerlemeyi hızlandıran geniş bir yelpazede gelişimini sürdürmektedir.

1.2. İnsan Yaratıcılığı

İnsan yaratıcılığı, psikoloji, sosyal psikoloji ve nörobilim gibi çeşitli disiplinlerde kapsamlı bir şekilde incelenen çok yönlü bir fenomendir (Onur, 2018). İnsan yaratıcılığının doğasını tanımlamaya ve anlamaya yönelik çalışmalar süregelmektedir. Yaratıcılık genellikle, yenilikçi ve değerli fikirler, ürünler veya çözümler üretme yeteneği olarak tanımlanır ve bu, geleneksel düşünme biçimlerinden ayrılır (McIntyre, 2006). Sanat, müzik, edebiyat, bilim veya icat üretme şeklinde olsun, yaratıcı sürecin özgün ve kullanışlı bir şey üretmeyi içerdiği kabul edilir (Dei, 2022). Bu yaratıcı süreç, belirli bir zümreyle sınırlı değildir; her bireyin sahip olduğu, farklı etkinlik alanlarında geliştirilebilecek ve ifade edilebilecek bir potansiyel olduğuna inanılmaktadır (Glaveanu, 2010).

Yaratıcılık kavramı, psikolojik yaratıcılık ve tarihi yaratıcılık gibi farklı kategorilere ayrılabilir. Psikolojik yaratıcılık, birey için yeni olan fikirlere atıfta bulunurken, tarihi yaratıcılık, dünya için yeni olan yaratımları ifade eder. (Ho vd., 2022). Bu ayrım, yaratıcılığın bireysel ve toplumsal boyutlarını vurgular ve onun bireysel ve kolektif düzeylerdeki önemini ortaya koyar. Ayrıca, yaratıcılık belirli

çalışma alanları veya mesleklerle sınırlı değildir; sanat, müzik, dil, matematik, spor, felsefe ve uygulamalı bilimler gibi çeşitli bağlamlarda ortaya çıkabilen bir özelliktir.

Yaratıcılık, genellikle yeni kültürel anlamların oluşturulması ve insan kültürüne katkıda bulunan yenilikçi fikirlerin üretilmesi ile ilişkilendirilir (Morkina, 2021). İnsan bilişi ve davranışının temel bir yönü olarak görülür ve toplumda ilerleme ve yeniliklerin itici gücüdür. Yaratıcı düşünebilme ve sorunlara özgün çözümler bulabilme yeteneği, sosyo-ekonomik gelişim ve bireysel büyüme için temel olarak kabul edilir. Araştırmacılar, yaratıcılığın çeşitli alanlardaki rolünü inceleyerek, insan deneyimlerini şekillendirmedeki ve farklı alanlarda bilgi ilerlemesini sağlamadaki önemini vurgulamışlardır (Mazurkiewicz ve Szara, 2018).

Yaratıcılık, yalnızca bilişsel bir süreç değildir, aynı zamanda sosyal, kültürel ve çevresel faktörlerden de etkilenmektedir. Yaratıcılığın sosyal perspektifi, yaratıcı süreçte tanınma ve onaylanmanın rolünü vurgular ve yaratıcılığın sosyal kabul olmadan tamamlanmadığını öne sürer. Bu tanınma, bireylerin yaratıcı uğraşlarına devam etmeleri için bir motivasyon kaynağı olarak hizmet eder ve yaratıcı eserlerin toplum içinde yayılmasına katkıda bulunur. Ayrıca, yaratıcılık bireysel çabalarla sınırlı değildir; grup problem çözme etkinlikleri gibi işbirlikçi ortamlarda da ortaya çıkabilir. Organizasyonlar ve topluluklar, grup üyelerinin kolektif yaratıcılığından yararlanarak, karmaşık zorluklara daha etkili bir şekilde yanıt verebilir ve bireysel çabalarla ortaya çıkmayabilecek yeni fikirler üretebilirler (Runco, 2015).

Bilgisayarlı yaratıcılık alanında, araştırmacılar makinelerin insan yaratıcılığına benzer yaratıcı davranışlar sergileme kapasitesini incelemişlerdir. Bilgisayar yaratıcılığının değerlendirilmesi genellikle insan yargısını içerir ve hedef, insan yaratıcı çıktısından ayırt edilemeyen bir düzeyde yaratıcılığa ulaşmaktır. Bu durum, teknoloji ve yaratıcılık kesişimini, yaratıcılığın doğası ve yapay zekânın insanın yaratıcı süreçlerini ne ölçüde taklit edebileceği veya geliştirebileceği hakkında sorular ortaya çıkarır (Carnovalini ve Roda, 2020).

Özetle, insan yaratıcılığı, çeşitli alanlarda yenilikçi ve değerli fikirler, ürünler ve çözümler üretmeyi içeren karmaşık ve çok yönlü bir fenomendir. Bireysel, sosyal, kültürel ve çevresel faktörlerden etkilenen insan bilişi ve davranışının içsel bir yönüdür. Yaratıcılık, yenilik, ilerleme ve sosyo-ekonomik gelişimin itici gücü olarak önemli bir rol oynar, insan deneyimlerini şekillendirir ve çeşitli çalışma alanlarında bilginin ilerlemesini ve sürdürülebilmesini sağlar. İnsan yaratıcılığının doğasını anlamak, psikoloji, nörobilim, sosyal psikoloji ve bilgisayarlı yaratıcılıktan elde edilen bilgileri birleştiren çok disiplinli bir yaklaşım gerektirir ve bu, insan doğasının bu temel yönünün inceliklerini çözmeyi amaçlar (Onur, 2018).

2. GRAFİK TASARIM VE YARATICILIK İLİŞKİSİ

Grafik tasarım ve yaratıcılık arasındaki ilişki, karmaşık ve çok yönlüdür, yaratıcılık tasarım sürecinin temelini oluşturur. Aynı zamanda yaratıcılık, yenilikçi ve görsel açıdan çekici çözümler üretmede önemli bir rol oynar. Grafik tasarım, belirli bir mesajı iletmek veya hedef kitlede belirli bir tepki uyandırmak amacıyla, resimler, fotoğraflar, tipografi, şekiller ve metinler gibi çeşitli görsel unsurların stratejik kombinasyonunu içerir (Rooij vd., 2021). Grafik tasarımda yaratıcılık, sadece estetik açıdan göze hoş gelen tasarımlar üretmek değildir, aynı zamanda problem çözme ve sürekli olarak yenilikçi çözümler bulma sürecidir (Dong vd., 2021). Grafik tasarımcılar, yaratıcılık yoluyla sınırları zorlayabilir, normları sorgulayabilir ve izleyicilerle etkileşim kuran ve öne çıkan tasarımlar oluşturabilirler.

Yukarıda bahsedildiği üzere yaratıcılık, yeni ve özgün fikirler üretebilme, var olan bilgileri yeni yollarla birleştirme ve yenilikçi çözümler geliştirme yeteneğidir. Yaratıcılık, hem sanatsal hem de bilimsel alanlarda önemli bir rol oynar. Yaratıcı süreç, problem çözme, eleştirel düşünme ve deney yapma gibi çeşitli zihinsel faaliyetleri içerir. Bu süreçte, bireyin bilgi birikimi, deneyimleri ve hayalgücü önemli katkı sağlar. Grafik tasarım ve yaratıcılık arasındaki ilişki, görsel iletişim süreçlerinin etkinliği açısından kritik öneme sahiptir. Yaratıcılık, grafik tasarımın temelinde yer alır ve tasarımcının özgün ve etkileyici görsel çözümler

üretmesini sağlar. Grafik tasarım, belirli bir mesajı etkili bir şekilde iletmek için yaratıcı problem çözme becerilerini gerektirir. Tasarımcılar, karmaşık bilgileri basitleştirerek ve görsel olarak çekici hale getirerek hedef kitleye en iyi şekilde ulaştırmayı amaçlar. Bu süreçte yaratıcılık, geleneksel kalıpların dışına çıkarak yenilikçi ve dikkat çekici tasarımlar oluşturulmasına olanak tanır. Örneğin, bir ürünün pazarlanmasında kullanılan görsel unsurlar, yaratıcı yaklaşımlarla daha etkili ve akılda kalıcı hale getirilebilir (Merdin, 2022).

Grafik tasarımda estetik ve fonksiyonellik arasındaki denge, yaratıcılığın önemli rol oynadığı bir diğer alandır. Yaratıcı bir tasarım, sadece güzel görünmekle kalmamalı, aynı zamanda işlevsel olmalıdır. Bu dengeyi kurabilmek, tasarımcının yaratıcı yeteneklerine bağlıdır. Tipografinin doğru kullanımı, renklerin uyumu ve görsel hiyerarşi gibi unsurların yaratıcı yaklaşımlarla birleştirilmesi ile etkili ve işlevsel tasarımlar oluşturulabilir. Grafik tasarım aynı zamanda, belirli bir kültürel ve sosyal bağlam içinde değerlendirilmelidir. Yaratıcılık, tasarımcının bu bağlamı anlamasını ve ona uygun çözümler üretmesini sağlar. Kültürel semboller, renklerin anlamları ve toplumsal normlar gibi faktörler, yaratıcı süreçte göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, bir toplumun değerlerine ve normlarına uygun olarak geliştirilen yaratıcı tasarımlar, mesajın daha etkili bir şekilde iletilmesini sağlar (Fischer, 2019).

Grafik tasarım ve yaratıcılık arasındaki ilişki, teknolojik ilerlemelerle daha da güçlenmiştir. Dijital tasarım araçları ve yazılımlar, tasarımcıların yaratıcılıklarını daha özgürce ifade etmelerine olanak tanır. Bu araçlar, karmaşık ve yenilikçi tasarımların daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlar. Ayrıca, internet ve sosyal medya gibi platformlar, yaratıcı tasarımların geniş kitlelere ulaşmasına ve etkili olmasına olanak tanır. Yapay zekânın grafik tasarıma entegrasyonu, iş akışlarını kolaylaştırmak ve yenilikçi çözümler üretmek için yeni yollar sunar ve bu durum, alanın sürekli geliştiğini gösterir (Mustafa, 2023). Yapay zekâ araçları ve algoritmaları, tasarım iş akışlarını düzenlemiş, tekrarlayan görevleri otomatikleştirmiş ve veri odaklı karar vermeyi kolaylaştırarak tasarımcıların yaratıcı fikir üretmeye ve kavramsallaştırmaya odaklanmalarını sağlamıştır. Bu teknoloji ve yaratıcılık birleşimi, grafik tasarımın

sürekli evrim geçiren yapısını, yenilik ve dijitalleşmenin geleneksel tasarım paradigmasını yeniden tanımladığını göstermektedir (Delil, 2024).

Grafik tasarım ve yaratıcılık arasındaki ilişki, bireysel sezgi, kolektif iş birliği, teknolojik yenilik, tasarım düşüncesi, eğitim ve teknolojik ilerlemeler gibi unsurları kapsar. Bu ilişkiyi anlamak ve kullanmak, tasarımcıların sınırları zorlamalarını, yenilikçiliği teşvik etmelerini ve etkileyici görsel çözümler yaratmalarını sağlar. Geçici bir yeti olarak sezgi, tasarımcıların uzmanlıklarına ve deneyimlerine dayanarak sezgisel kararlar almalarına olanak tanıyan yaratıcı tasarım sürecinin önemli bir unsuru olarak tanımlanmıştır (Taffe, 2017). Grafik tasarımcılar, yaratıcı süreçlerinde bireysel yeteneklerini ve sezgilerini kullanırken, aynı zamanda işbirlikçi çalışma ortamlarında çeşitli perspektiflerden faydalanarak daha zengin ve çeşitli tasarım çözümleri üretebilirler.

Sonuç olarak, grafik tasarım ve yaratıcılık arasındaki ilişki, görsel iletişim süreçlerinin temel dinamiğini oluşturur. Yaratıcılık, grafik tasarımın her aşamasında önemli bir rol oynar ve tasarımcının özgün ve etkili çözümler üretmesine olanak tanır. Bu ilişki, problem çözme, estetik ve fonksiyonellik dengesi, kültürel ve sosyal bağlamın anlaşılması ve teknolojik yeniliklerin kullanımı gibi çeşitli faktörlerle güçlenir. Grafik tasarımcıların yaratıcılıklarını etkin bir şekilde kullanmaları, başarılı ve etkileyici görsel iletişim çözümleri üretmelerini sağlar. Grafik tasarım ve yaratıcılık arasındaki ilişki, bireysel sezgi, kolektif iş birliği, teknolojik yenilik, sosyal sorumluluk, tasarım düşüncesi, eğitim ve teknolojik ilerlemeleri içeren çok yönlü bir yapıya sahiptir. Bu ilişkiyi anlamak ve etkin bir şekilde kullanmak, tasarımcıların sınırları zorlamalarını, yenilikçiliği teşvik etmelerini ve etkili görsel çözümler yaratmalarını sağlar. Tasarımcılar, bu unsurları bütünsel bir şekilde değerlendirerek, hem estetik hem de işlevsel açıdan doğru tasarımlar oluşturabilir ve böylece grafik tasarım alanında önemli bir etki yaratabilirler.

3. İHAP HULUSİ GÖREY

İhap Hulusi Görey, Türk grafik tasarım tarihinde önemli bir figür olarak

tanınır ve alana yaptığı katkılarla öne çıkar. 1898 yılında Mısır'ın Kahire kentinde doğan Görey, ilk ve orta öğrenimini Kahire'deki İngiliz okullarında tamamlamıştır. Sanat eğitimine duyduğu ilgi doğrultusunda 1920 yılında Almanya'ya giden Görey, burada resim eğitimi almak üzere Haimann Schule'de modelden resim çalışmıştır. Daha sonra, afiş sanatı Türkiye'de henüz tanınmıyorken, bu alana duyduğu ilgiyle Kunstgewerbe Schule'nin Afiş Bölümü'ne kaydolmuş ve eğitimine burada devam etmiştir. Almanya'da eğitim gördüğü dönemde, çeşitli firmalar için afişler tasarlamaya başlayarak pratik bir deneyim kazanmıştır. 1925 yılında Türkiye'ye dönerek mesleki yaşamını ülkesinde sürdürmüştür (Merter, 2008).

1898-1986 yılları arasında yaşayan Görey, Cumhuriyet Dönemi Türk grafik tasarımında derin izler bırakmış ve bu dönemin görsel kimliğini şekillendiren en önemli isimlerden biri olmuştur. Türkiye'nin modernleşme sürecinde, kitle iletişim araçlarının etkisini artırdığı bir dönemde, Görey'in eserleri kamuoyunu etkileme ve mesaj iletme amacıyla etkili bir şekilde kullanılmıştır. Onun tasarımları, Cumhuriyet ideallerini ve modernleşme vizyonunu görsel bir dille halka aktarırken, aynı zamanda estetik ve iletişim öğelerini bir araya getirme konusundaki başarısını ortaya koymuştur (Sevim ve Metin, 2022). Görey'in çalışmaları, görsel kültürün şekillenmesinde oynadığı rolün yanı sıra, Türkiye'nin modernleşme sürecine dair önemli ipuçları da sunmaktadır. Özellikle poster tasarımlarında illüstrasyon ve tipografiyi ustalıkla birleştirerek, karmaşık mesajları etkileyici bir sadelikle aktarmıştır (Doğan, 2012).

Görey'in posterleri, sadece estetik anlamda değerli eserler olmakla kalmamış, aynı zamanda dönemin ekonomi politikaları ve siyasi ikliminin yansımaları olarak da tarihsel bir önem taşımıştır. Özellikle Erken Cumhuriyet Dönemi'ne ait ekonomi politikalarını ve toplumsal dönüşümleri görsel bir dille yansıtan bu çalışmalar, Görey'i sanat, politika ve toplum arasındaki ilişkiyi yorumlayan bir kültürel anlatıcı olarak konumlandırmıştır (Acar, 2018). Görey'in tasarımlarında yer alan görsel ve metinsel unsurların uyumu, onun eserlerine kalıcı bir değer kazandırmış ve Türk grafik tasarımına önemli bir miras bırakmıştır.

Sanat tarihinin geniş bağlamında ele alındığında, Görey'in çalışmaları, grafik tasarımın bir kültürel ifade ve toplumsal yorum aracı olarak evrimini anlamak açısından da kritik bir öneme sahiptir. Zamanının ruhunu, sanatsal bir titizlikle yansıtan Görey, görsel tasarımlarıyla hem estetik hem de işlevsellik açısından dönemin ihtiyaçlarına yanıt vermiştir. Onun illüstrasyon ve tipografiyi birleştirmedeki yenilikçi yaklaşımı, görsel iletişimdeki öncülüğü ve tasarımlarında tarihsel ve siyasi bağlamları başarıyla yansıtmaya yeteneği, Görey'i Türk grafik tasarım tarihinde eşsiz bir konuma yerleştirmiştir.

Sonuç olarak, İhap Hulusi Görey, Türk grafik tasarımının kurucu isimlerinden biri olarak hem dönemi için hem de gelecek nesiller için ilham kaynağı olmuş, sanat ve iletişimi birleştirerek Türkiye'nin modernleşme sürecindeki görsel dilin temel taşlarını oluşturmuştur. Onun tasarımları, sadece birer sanat eseri değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel ve siyasi birer belge niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, Görey'in etkisi, Türk grafik tasarım tarihinin ötesine geçerek, Türkiye'nin görsel modernleşme sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

4. İHAP HULUSİ GÖREY'İN AFİŞLERİ ÜZERİNE BİR DENEME

Bu bölümde, Türkiye'deki grafik tasarım tarihinin öncü isimlerinden biri olan İhap Hulusi Görey'in afiş tasarımları, yapay zekâ tabanlı bir model olan DALL-E aracılığıyla yeniden tasarlanacak ve incelenecektir.

DALL-E, metin tabanlı açıklamalara dayanarak özgün ve yaratıcı görseller üretebilen ileri düzey bir yapay zekâ modelidir. Tasarımcılar ve tasarım öğrencileri için, görsel içeriğin üretim ve kullanım biçimlerini dönüştürme potansiyeli taşıyan bu model, tasarım eğitiminde de yenilikçi bir araç olarak öne çıkmaktadır. Metin tabanlı açıklamaları görsellere dönüştürme sürecinde DALL-E, insan yaratıcılığına yakın sonuçlar elde ederek, görsel tasarımda hayal gücünü genişleten bir platform sunmaktadır (Derevyanko ve Zalevska, 2023). Bu özellik, Görey'in tasarımlarını yeniden ele almak ve onun tasarım anlayışını çağdaş bir yorumla incelemek için güçlü bir zemin sağlamaktadır.

Bu inceleme kapsamında, İhap Hulusi Görey'in afiş tasarımları, belirli tanımlayıcı metinler (promptlar) haline getirilmiş olup, bu metinler afişlerin mesaj aktarımı, görsel konumlandırmaları gibi temel unsurlarını içerecek şekilde yapılandırılarak yapay zekâyâ aktarılmıştır. İncelemelerde, Görey'in afiş tasarımları, yapay zekânın yeniden tasarladığı afiş çıktıları ve bu çıktılar üzerinde gerçekleştirilen tipografik düzenlemeler yer almaktadır. Yapay zekânın tipografik düzenlemeler konusunda henüz tam anlamıyla uyumlu çalışmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, daha optimal ve estetik bir görünüm elde edebilmek adına ek tipografik düzenlemeler yapılmıştır.

4.1. Türkiye İş Bankası Reklam Afişi

İhap Hulusi Görey'in Türkiye İş Bankası için hazırladığı kumbara reklam afişi, yapay zekâ tarafından yeniden tasarlanmıştır. Yapay zekâ modeliyle üretilen dört alternatif tasarım, orijinal eserin ardından aşağıda sunulmuştur.

Resim 1. İhap Hulusi Görey tarafından Türkiye İş Bankası için hazırlanmış kumbara reklamı tasarımı

Kaynak: Merter, E. (2008). *Cumhuriyet'i afişleyen adam: İhap Hulusi Görey 110 yaşında*. Literatür Yayıncılık. s. 15.

Prompt: Türkiye İş Bankası için tasarlanmış kumbara reklamı afişinin merkezinde anne ve oğlu yer alıyor. Kumbara görseline yer verilmiş afişin sloganı “Seni, çocukken annen büyükken kumbaran korur”. İllüstratif, vintage tarz.

Resim 2. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 (sol)

Resim 3. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 4. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 (sol)

Resim 5. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 6. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 3 (sol)

Resim 7. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 3 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 8. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 4 (sol)

Resim 9. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 4 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

4.2. Sümerbank Kumaşları Reklam Afişi

İhap Hulusi Görey'in Sümerbank'ın kumaşlarını tanıtmak için hazırladığı reklam afişi, yapay zekâ kullanılarak yeniden tasarlanmıştır. Yapay zekâ tarafından üretilen dört alternatif tasarım aşağıda sunulmuştur.

Resim 10. İhap Hulusi Görey tarafından Sümerbank için hazırlanmış kumbara reklamı tasarımı

Kaynak: Merter, E. (2008). *Cumhuriyet'i aşılayan adam: İhap Hulusi Görey 110 yaşında*. Literatür Yayıncılık. s. 93.

Prompt: "Köylü ve şehirli vatandaş! Aradığın her kumaşı Sümerbank'ın her mağazasında bulabilirsin" sloganına sahip bir köylü bir şehirli kadın figürü içeren ve Sümerbank mağaza görselinin yer aldığı illüstratif reklam afişi.

Resim 11. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 (sol)

Resim 12. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 13. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 (sol)

Resim 14. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 15. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 3 (sol)

Resim 16. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 3 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 17. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 4 (sol)

Resim 18. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 4 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

4.3. Beykoz Kunduraları Reklam Afişi

İhap Hulusi Görey'in Beykoz Kunduraları için hazırladığı, su geçirmezlik özelliğini vurgulayan reklam afişi, yapay zekâ kullanılarak yeniden tasarlanmıştır. Yapay zekâ tarafından üretilen iki alternatif tasarım aşağıda sunulmuştur.

Resim 19. İhap Hulusi Görey tarafından Beykoz Kunduraları için hazırlanmış reklamı tasarımı

Kaynak: Merter, E. (2008). *Cumhuriyet'i afişleyen adam: İhap Hulusi Görey 110 yaşında*. Literatür Yayıncılık. s. 61.

Prompt: “Martı gibidir, içlerine su geçirmez” sloganlı Beykoz Kunduraları markası için tasarlanmış merkezde kundura ayakkabı görseli, üst tarafta ise silüet şeklinde uçuşan martıların yer aldığı illüstratif reklam afişi.

Resim 19. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 (sol)

Resim 20. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 21. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 (sol)

Resim 22. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

4.4. Kurukahveci Mehmet Efendi Mahtumları Reklam Afişi

İhap Hulusi Görey'in Kurukahveci Mehmet Efendi Mahtumları için hazırladığı yeni kahve paketlerini tanıtan reklam görseli, yapay zekâ modeli kullanılarak yeniden tasarlanmıştır. Yapay zekâ tarafından üretilen iki alternatif tasarım aşağıda sunulmuştur.

Resim 23. İhap Hulusi Görey tarafından Kurukahveci Mehmet Efendi Mahtumları için hazırlanmış reklamı tasarımı

Kaynak: Merter, E. (2008). *Cumhuriyet'i afişleyen adam: İhap Hulusi Görey 110 yaşında*. Literatür Yayıncılık. s. 53.

Prompt: Türk Kahvesi içen ve takım elbise giymiş üç kişinin biri kadın ikisi erkek. Tasarımın alt kısmında Türk Kahvesi paketi yer alıyor. Üst kısımda "Yeni kahve paketleri her yerde satılıyor" yazıyor. En alt kısımda ise kahve firması olan Kurukahveci Mehmet Efendi Mahtumları yazıyor. Vintage tarzda illüstratif reklam afişi.

Resim 24. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 (sol)

Resim 25. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Resim 26. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 (sol)

Resim 27. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 üzerine tipografik düzenleme (sağ)

Kurukahveci Mehmet Efendi Mahtumları için hazırlanmış yeni kahve paketlerini tanıtan reklamı tasarımı için yapay zekâ modeline daraltılmış ve net tanımlama yapan bir prompt yerine daha geniş kapsamlı bir prompt yazıldığında

ise çıktılar aşağıdaki şekilde olmaktadır:

Prompt: Kurukahveci Mehmet Efendi Mahdumları için yeni kahve paketlerini anlatan reklam afişi tasarla, vintage, illüstratif.

Resim 28. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 1 (sol)

Resim 29. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 2 (sağ)

Resim 30. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 3 (sol)

Resim 31. Yapay zekâ modeline tasarlatılmış afiş görseli – Alternatif 4 (sağ)

4.5. Bulgular ve Yorumlar

Bulgular, İhap Hulusi Görey gibi Türk grafik tasarım tarihine yön veren bir tasarımcının Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde ürettiği eserlerin yapay zekâ modelleriyle yeniden tasarlanmasının çeşitli açılardan olumlu sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Yapay zekânın bu süreçteki en dikkat çekici avantajlarından biri, kısa bir süre içinde çok sayıda alternatif tasarım sunabilme kapasitesidir. Ayrıca, modelin verilen yönlendirmeleri algılayarak bunları görsellere doğru ve etkili bir şekilde yansıtması, yaratıcı süreçte önemli bir destek sağlamaktadır. Bu durum, tasarım sürecinin hızlanması ve çeşitliliğin artırılması açısından büyük bir katkı sunmaktadır.

Yapay zekânın bir diğer olumlu yönü ise, esnek yönlendirmelerle çalışabilmesi ve farklı üsluplarda tasarımlar üretebilme kapasitesidir. Bu özellik, özellikle Kurukahveci Mehmet Efendi Mahdumları reklam tasarımında belirgin şekilde ortaya çıkmış ve aynı tasarım teması üzerinden farklı yaklaşımların ortaya konmasını mümkün kılmıştır. Tasarımcılara daha geniş bir yaratıcı alan sunan bu özellik, eğitim ve profesyonel uygulamalar için yapay zekâ kullanımını daha cazip hale getirmektedir.

Bununla birlikte, yapay zekâ ile çalışmanın bazı sınırlamaları ve olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Özellikle tipografide görülen hatalar, yapay zekânın bu alandaki eksikliklerini ortaya koymaktadır. Yazı tipi seçimleri, yazım hataları, anlaşılabilir kelimeler kullanılması veya metin düzenlemelerinde istenilen hassasiyetin sağlanamaması yapay zekâ ile üretilen tasarımlarda dikkat edilmesi gereken başlıca sorunlardır. Ayrıca, yapay zekânın kültürel algılama konusundaki yetersizlikleri, tasarımların hedeflenen bağlamda tam anlamıyla etkili olmasını zorlaştırabilir. Özellikle, İhap Hulusi Görey gibi bir tasarımcının, kültürel ve tarihsel bağlamda zengin eserlerinin yeniden yorumlanmasında, yapay zekânın, Türkiye'nin görsel kültürüne özgü detayları algılamada zayıf kalabildiği gözlemlenmiştir.

Bu noktada, yapay zekânın kültürel bağlamları algılama kapasitesinin

geliştirilmesi ve bu tür modellerin yerel değerleri daha iyi yansıtabilecek şekilde optimize edilmesi, ayrı bir çalışma konusu olarak ele alınmalıdır. Yapay zekâ ile üretilen tasarımların sadece teknik ve estetik boyutları değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal bağlamları da derinlemesine inceleyen araştırmalar, bu alandaki eksikliklerin giderilmesine katkı sağlayabilir. Böylelikle, yapay zekânın tasarım süreçlerine entegrasyonu daha etkili ve verimli hale gelebilir.

SONUÇ

Sonuç olarak, teknoloji, medeniyetin başlangıcından itibaren görsel sanatların evriminde belirleyici bir rol oynamış, sanatçılar ve tasarımcılar fikirlerini ve duygularını aktarmak için her dönemde teknolojiyi kullanmışlardır. Bugün gelinen noktada, yapay zekâ, sanat ve tasarım dünyasında devrim niteliğinde bir değişim yaratma potansiyeline sahiptir. YZ'nin gelişimi, özellikle yaratıcı süreçlerin hızlanması, çeşitlenmesi ve otomatikleştirilmesi açısından büyük bir ilerleme sağlamaktadır. Yapılan araştırmalar ve deneyler, yapay zekânın insan yaratıcılığını destekleyerek, tasarımcıların daha özgün ve yenilikçi eserler yaratmalarına olanak tanıyabileceğini ortaya koymaktadır. YZ sistemleri, tasarımcılara daha fazla zaman ve özgürlük sunarak, karmaşık verileri görselleştirme, yeni fikirler üretme ve tekrarlayan görevleri otomatikleştirme konusunda önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu sayede, tasarımcılar rutin işlerden arınarak yaratıcı süreçlere odaklanabilmektedir.

Ancak, yapay zekânın tasarım sürecindeki rolü henüz insanın yerini alacak düzeyde değildir. YZ, tasarımın arkasındaki hikayeyi, duyguyu ve anlamı yaratmadazorluklaryaşamaktadır. Birtasarımındağeri, çoğuzamantasarımcının esere kattığı kişisel yorum ve anlamla şekillenir. Yapay zekâ, bu insana özgü yaratıcı anlayışı tam anlamıyla taklit edememekte, ancak bunun yerine çoklu alternatifler sunarak tasarımcılara fikirseldan yeni ufuklar açmaktadır. YZ'nin bu kapasitesi, gelecekte daha optimal ve yaratıcı tasarımlar üretme potansiyeline işaret etmektedir. Özellikle, saniyeler içinde alternatif tasarımlar üretebilme yeteneği, tasarım sürecini hızlandırmakta ve tasarımcıların daha fazla yenilik ve denemeye yer açmalarına olanak tanımaktadır.

Yapay zekâ ile yapılan iş birliği, sanatçılar ve tasarımcılar için heyecan verici yeni olanaklar sunmaktadır. Bu iş birliği, geleneksel sınırları zorlayarak, yeni ve benzersiz sanat biçimlerinin ortaya çıkmasına olanak tanıyabilir. Yaratıcılığın her yönüyle insan aklının ve yapay zekânın birleşimi, özellikle görsel sanatlar ve tasarım alanında önemli bir yenilikçi potansiyel taşımaktadır. Ancak, bu iş birliğinin sorumlu bir şekilde yönetilmesi önemlidir. Yapay zekâ, tasarım fikrinin özüne zarar vermemeli, aksine tasarımcının yaratıcı sürecini zenginleştirici bir araç olarak kullanılmalıdır. YZ'nin kullanımında etik sorumluluklar göz önünde bulundurulmalı ve tasarımın temel değerleri, insan yaratıcılığı ve özgünlüğü her zaman ön planda tutulmalıdır.

Gelecekte, yapay zekâ ve insan yaratıcılığı arasındaki denge, görsel sanatlarda daha da önemli bir hale gelecektir. YZ'nin sağladığı hız ve çeşitlilik, tasarımcıların daha özgür bir şekilde yaratmalarını sağlayacak, ancak nihai tasarımın insanın duygusal ve kültürel bağlamına dayalı yorumuyla şekilleneceği unutulmamalıdır. Bu iş birliğinin başarılı olması, yapay zekânın tasarım süreçlerine nasıl entegre edileceği ve tasarımcıların bu teknolojiyi nasıl bir araç olarak kullanacağına bağlıdır. Özetle, yapay zekâ ve insan yaratıcılığı arasındaki etkileşim, geleceğin tasarım dünyasını şekillendirecek önemli bir faktör olacaktır. Bu süreç, sanatın doğasını yeniden tanımlayabilme potansiyeli taşımaktadır.

Sonuç olarak, yapay zekâ modellerinin İhap Hulusi Görey gibi önemli tasarımcıların eserlerini yeniden tasarlamada sunduğu avantajlar, özellikle çeşitlilik, hız ve esneklik açısından büyük bir potansiyel taşısa da, tipografi ve kültürel bağlam gibi konulardaki eksiklikler, bu teknolojinin dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bulgular, yapay zekânın yaratıcı süreçlerde nasıl kullanılacağına dair daha geniş ve kapsamlı bir tartışmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kaynakça

Acar, A. (2018). İhap Hulusi Görey'in Afişlerinde Erken Cumhuriyet Dönemi Ekonomi Politikası. *SOBİDER The Journal of Social Sciences*, 32(32), 317-336.

Berrar, D., Sato, N., & Schuster, A. (2010). Quo vadis, artificial intelligence?. *Advances in Artificial Intelligence*, 2010, 1-12.

Carnovalini, F., & Rodà, A. (2020). Computational creativity and music generation systems: An introduction to the state of the art. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 3, 14.

David, L. & Alan, K. (2010). Artificial intelligence: foundations of computational agents. *Choice Reviews Online*, 48(04), 48-2130-48-2130.

Dei, L. (2022). Creativity in art, literature, music, science, and inventions. *Substantia*, 6(1), 13-23.

Delil, S. (2024). Grafik Tasarımın Sayısal Geleceğine Bir Bakış. *SOCIAL SCIENCES STUDIES JOURNAL (SSSJJournal)*, 10(8), 1467-1475.

Derevyanko, N., & Zalevska, O. (2023). Comparative analysis of neural networks Midjourney, Stable Diffusion, and DALL-E and ways of their implementation in the educational process of students of design specialities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology*, 9(3), 36-44.

Doğan, S. (2012). İhap Hulusi Görey and his posters: the famous two that shaped the public in republic period in Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 51, 43-47.

Dong, Y., Zhu, S., & Li, W. (2021). Promoting sustainable creativity: an empirical study on the application of mind mapping tools in graphic design education. *Sustainability*, 13(10), 5373.

Fischer, K. (2019). Sustainable Design: The Role of Environmental Values in Consumer Behavior. *International Journal of Consumer Studies*, 43(4), 345-357.

Glaveanu, V. (2010). Principles for a cultural psychology of creativity. *Culture & Psychology*, 16(2), 147-163.

Hassabis, D., Kumaran, D., Summerfield, C., & Botvinick, M. (2017). Neuroscience-inspired artificial intelligence. *Neuron*, 95(2), 245-258.

Ho, J., Huang, J., & Chang, B. (2023). Reforming Intellectual Property Right Based On Public Preferences Towards Artificial Intelligence Generated Music. *Authorea Preprints*.

Hu, X. (2024). Application and Development Research of Artificial Intelligence Technology in the Field of Transportation. In *Artificial Intelligence, Medical Engineering and Education*, IOS Press, 118-125.

Khasawneh, L. A. (2020) Creativity Incentives in Graphic Design and Constraints: An Exploratory Analytical Study. *International Journal of Research in Engineering, IT and Social Sciences*, ISSN 22500588, Impact Factor: 6.565, Volume 10 Issue 03, Page 1-7.

Laird, J., Lebière, C., & Rosenbloom, P. (2017). A standard model of the mind: toward a common computational framework across artificial intelligence, cognitive science, neuroscience, and robotics. *Ai Magazine*, 38(4), 13-26.

Lieto, A., Bhatt, M., Oltramari, A., & Vernon, D. (2018). The role of cognitive architectures in general artificial intelligence. *Cognitive Systems Research*, 48, 1-3.

Mazurkiewicz, A., & Szara, K. (2018). Creativity as a stimulant of socio-economic development of the Podkarpackie voivodeship. *Proceedings of the International Scientific Conference "Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy"* (No. 2).

McIntyre, P. (2006). Paul mccartney and the creation of 'yesterday': the systems model in operation. *Popular Music*, 25(2), 201-219.

Merdin, M. (2022). Son yıllarda yapılan tüketici zihni ve nöropazarlama araştırmaları üzerine bir derleme çalışması. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8, 147-167.

Merter, E. (2008). *Cumhuriyet'i Afişleyen Adam: İhap Hulusi Görey 110 Yaşında*. Literatür Yayıncılık.

Morkina, J. (2021). The scientific and poetic creativity: knowledge in the culture. *E3S Web of Conferences* 258, 07003. EDP Sciences.

Mustafa, B. (2023). The impact of Artificial Intelligence on the graphic design industry. *Res Militaris*, 13(3), 243-255.

Onur, D. (2018). Psikoloji Kuramları ve Yaratıcılık İlişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, Cilt 8, Sayı 1, Ocak 2018, Sayfa 145-156.

Rooij, A., Dekker, E., Slegers, K., & Biskjær, M. (2021). How graphic designers rely on intuition as an ephemeral facility to support their creative design process. *International Journal of Design Creativity and Innovation*, 9(4), 252-268.

Runco, M. (2015). A commentary on the social perspective on creativity. *Creativity Theories – Research – Applications*, 2(1), 21-31.

Seng, K., Ang, L., & Ngharamike, E. (2022). Artificial intelligence internet of things: a new paradigm of distributed sensor networks. *International Journal of Distributed Sensor Networks*, 18(3).

Sevim, B. & Metin, A. (2022). Eski köye yeni zihniyet: İhap Hulusi Görey'in grafik tasarımlarında köycü söylem. *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 4(2), 50-69.

Soyombo-erdene, U. (2024). Research on the Application of Artificial Intelligence in Second Language Teaching. *International Journal of New Developments in Education*, 6(4).

Taffe, S. (2017). Who's in charge? End-users challenge graphic designers' intuition through visual verbal co-design. *The Design Journal*, 20(1), 390-400.

Toptaş, E. (2020). Innovative approach to the design of mechanical parts. *Journal of Mechatronics and Artificial Intelligence in Engineering*, 1(1), 14-20.

Turgut, H. (2018). Artificial intelligence algorithms inspired by life sciences. *Journal of the Turkish Chemical Society Section a Chemistry*, 5(3), 1233-1238.

Zhang, H. & Cheng, S. (2022). Application of internet of things technology based on artificial intelligence in electronic information engineering. *Mobile Information Systems*, 2022, 1-11.

Zhang, Y., Weng, Y., & Lund, J. (2022). Applications of explainable artificial intelligence in diagnosis and surgery. *Diagnostics*, 12(2), 237.

Zhao, T. (2024) "Artificial Intelligence in Mathematical Modeling of Complex Systems", *EAI Endorsed Trans e-Learn*, vol. 10, Mar. 2024.

